

att Riksdagen, till anläggande af en bana mellan Lidköping och Håkantorps af lika spårvidd, eller fyra fots, som Uddevalla-Herrljunga jernvägen eger, måtte bevilja ett låneunderstöd af 598,800 Riksdaler Riksmünt på enahanda vilkor, hvarunder sistnämnda bana vunnit statens understöd.

Stockholm den 28 Januari 1867.

Wilh. Nilsson.

N:o 95.

Af Herr Orre: Om beviljande af ett extra anslag till understödjande af vattenåstappningsarbetet inom Jönköpings län.

Inom Jönköpings län, likasom i Rikets öfriga delar, har, under en längre följd af år, odlingar af såväl högmark som sankta trakter fortgått. Sjöar och vattendrag hafva blifvit sänkta, kärr och mossar uttappade, samt på sådant sätt stora rymder af förut mindre duglig eller alldeles ofruktbar mark förbättrats och för odlingen vunnits. Erkännas bör ock vigten af det understöd, som Staten härvid lemnat, dels genom lån och dels, ehuru blott i mindre mån, genom anslag utan återbetalningsskyldighet, hvilket också ensamt kunnat för de i allmänhet mindre bemedlade jordegarna möjliggöra utförandet af sådana företag. Jemte det omfånget af odlad eller för odling tjenlig mark sålunda blifvit högst betydligt utvidgadt, hafva länets jordbrukare, alltid villige att efter förmåga medverka till jordbruksnäringens höjande, icke heller sparat möda eller kostnad för så väl jorbrukets som kreatursskötselns intensiva förbättring; och de framsteg som i dessa afseenden blifvit gjorda äro af icke ringa betydenhet; men missgynnande naturförhållanden, mera allmänna för detta län än inom de flesta öfriga orter i medlersta och södra delarne af Riket, utgöra härvid sådana hinder, som jordegarna ensamme icke förmå undanrödja, och äro derjemte af den beskaffenhet, att de klokaste beräkningar, de bästa förhoppningar derigenom tillintetgöras. Länet är nemligen i de flesta trakter deraf genomskuret af vidsträckta frostbärande kärr och mossar, — de sednare merändels innehållande så kallad hvitmossa, för närvarande alldeles oduglig och af högst betydligt djup, genom hvilkas skadliga

inverkan hela den omgifvande nejden göres frostlënd, så att jordbrukaren ofta, äfven då anledning eljest varit för hand att påräkna en ymnig skörd, måste se sina förhoppningar genom frost tillintetgjorda; och Jönköpings län är, med hänsigt härtill och de olyckliga följderna deraf, nära nog jemförligt med Rikets nordligaste provinser.

Visserligen har genom delvis skedda vattenaftappningar förhållandet i några trakter i viss mån förbättrats, men dylika företag, hvilka hittills uteslutande afsett sådan mark, som i närmaste framtiden kunnat odlas till åker eller äng, hafva icke sträckt sig till de större egentligen frostbringande mosstrakterna, hvilka, med der befintliga sjöar och gölar äro af det omfång, att enskilda jordegare icke förförmå bestrida kostnaden för deras afdikning. Emellertid har behovet af en sådan utdikning, i ändamål att undanrödja eller förminska dessa mossars frostbringande egenskaper och uppgörandet af en allmän plan derfor, länge varit inom orten insedt; och på förslag af några för saken nitälskande män, har länets landsting beviljat anslag ur landstingskassan till undersökning af större frostskadliga mossar inom länet, hvilka undersökningar under åren 1865 och 1866 blifvit verkställda och än vidare komma att fortgå.

De mossar som på landstingets bekostnad, till ett antal af nitton stycken, hittills blifvit undersökta, innehålla en areal af 16,400 tunnland, belägna inom nio socknar af Westbo och en socken i Östbo härad; och redan tillföre eller år 1853 har undersökning skett samt förslag blifvit uppgjort för utdikning af en annan, sannolikt den vidsträcktaste mosse inom länet, Storemosse kallad, belägen i gränsen emellan nämnda härad och omfattande en rymd af 19,575 tunnland. Blott dessa mossar innehålla således tillhopa 35,975 tunnland, och kostnaden för afdikningen deraf är beräknad, för de förstnämnda till 135,240 R:dr samt för Storemosse, efter första planen, till 93,495 R:dr, och under förutsättning af en inskränktare afdikning, men efter förhöjdt dagsverkspris, till 50,190 R:dr. — Härförutan äro på enskilde jordegares bekostnad, undersökningar verkställda samt förslag uppgjorda för afdikning af särskilde mossar inom Näsby och Nävelsjö socknar i Östra härad, derfor kostnaden är beräknad till 23,400 R:dr; och jemte dessa nu omförmälda finnas, på sätt redan är antydt, i nästan alla delar af länet dylika kärr- och mosstrakter af högst betydlig vidd och hvilkas omfång kan bedömas deraf, att blott en sådan mosse, eller den så kallade Dummemosse, i gränsen emellan Tveta och Mo härad, som för flera år sedan blifvit afnätt, utgör icke mindre än 4,251 tunnland. Flertalet af sådane mossar äro i högsta måtto frostbringande och icke nog med att den omgifvande nejden deraf för närvarande skadas; det kan derjemte befarias, att, derest hjälp icke mellankommer, de skadliga verkningarne skola än ytterligare utsträckas, samt nu odlade och bebyggda trakter såmedelst förvandlas till vildmarker, enär det är känt, att i samma mån som skogarne i dessa trakter ut-

huggas, utan att marken tillika odlas i samma mån vidga sig äfven de frostförande mossarne.

Verksamma åtgärder häremot äro alltså af behofvet högt påkallade, och beskaffenheten deraf är närmare utvecklade i de yttranden, som Landtbruksingenören Zetterstedt med ledning af de utaf honom på landstingets bekostnad verkställda undersökningar afgifvit. Deraf inhemtas hurusom berörda förslag förnämligast afse förminskandet af mossarnes frostbringande egenskaper och blott i andra rummet åsyfta, att jemväl framdeles bereda skogsvext å mossarne, äfvensom att utdikningsarbetena icke skulle på en gång utan under skiljda perioder utföras, sålunda, att aflopsgrafvarne först upptagas och sedermera, då de efter tre till fyra års förlopp, i följd af markens beskaffenhet, betydligt sjunkit tillsamman, rensning deraf ske till erforderligt djup. Afsigten kan icke vara att alla ifrågavarande afdikningsföretag skola samtidigt verkställas; men i hvad mån arbetet än inskränkes, så kommer likväl kostnaden därför att öfverstiga de enskilde jordegarnes tillgångar, och de förmå icke ens att utföra arbetet med understöd på de vilkor, sådant af statsmedel vanligen beviljas, eller såsom lån mot återbetalningsskyldighet efter några års räntefrihet, helst som någon afkastning af de utdikade fälten ej är att påräkna åtminstone icke förr än efter många års förlopp och sedan ytterligare kostnad för vattnets fullkomliga afledande och markens odling blifvit användade. Företaget torde fastheldre få anses vara af mera allmän beskaffenhet och således förtjent af att understödjas med direkt statsanslag; deremot af vederbörande jordegare kan fordras, att desse, som åtminstone i viss mån deraf draga nytta, äfven skola till kostnaden derföre bidraga. Delegarne å flera så beskaffade mossar hafva ock redan förklarats villige, att, mot åtnjutande af statsbidrag, motsvarande två tredjedelar af den för arbetenas utförande beräknade kostnad, öfvertaga verkställigheten deraf, och denna menigheternas benägenhet, att underkasta sig uppoffringar, för hvilka ersättning blott indirekt och efter längre tids förlopp kan påräknas, utgör ett ytterligare bevis för behöfligheten af de ifrågavarande åtgärderna. Sakens stora vikt för orten gör det således till en oafvislig pligt för mig, att anmäla densamma till Riksdagens synnerliga behjertande; och under förutsättning att det understöd, som under en följd af år i enahanda afseende varit beviljadt för de norra länen eller Norrbottens, Westerbottens, Wester-Norrlands, Jemtlands, Gefleborgs jemte Elfdals, Frykdals och Jösse härader i Wermlands län, fortfarande kommer att utgå, får jag härmed anhålla och föreslå, att jemväl för Jönköpings län må, på de vilkor, som Riksdagen kan finna för godt att fastställa, beviljas ett extra anslag utan återbetalningsskyldighet af 30,000 Riksdaler, att användas till understödjande af sådana vattenledningsföretag inom sistnämnda län, som afse att förminska frostilländigheten; och torde hvad som af ett dylikt anslag icke utgår under de

år, för hvilket detsamma beviljas, få för samma ändamål till ett följande år reserveras.

Jag anhåller om remiss å detta memorial till Stats-Utskottet, dit alla frågan rörande handlingar skola blifva aflemnade.

Carl Orre.

N:o 96.

Af Herr Myrtin: Angående ytterligare undersökning af Nordvestra jernvägsstambanan och intilldess sådan undersökning egt rum, denna banas byggande endast för så stor del, som är gemensam för de ifrågasatta begge alternativa sträckningarne.

Vid 1863 års riksdag beslutade Rikets Ständer förnyad undersökning af Nordvestra stambanans sträckning emellan Christinehamn och Arvika, och blefvo med anledning häraf undersökningar i tekniskt hänseende hållna, så väl å linien Christinehamn—Carlstad och Arvika, som äfven å linien Christinehamn—Norum—Nilsby och Arvika, genom hvilka undersökningar man kom till det resultat, att linien mellan Arvika och Frykerud blef gemensam för båda nämnda bansträckningar och skiljaktighet således egde rum å linierna Frykerud—Carlstad—Christinehamn samt Frykerud—Nilsby—Norum—Christinehamn.

Vid sistlidne riksdag afgaf Kongl. Maj:ts nådig Proposition om Nordvestra stambanans rigtning ifrån Christinehamn öfver Carlstad och Frykerud, hvilken Kongl. Maj:ts nådiga framställning efter slutlig votering i förstärkt Stats-Utskott jemväl vann Rikets Ständers bifall, i hvilket skick denna fråga nu finnes.

Men i betraktande deraf,

att de sålunda nådigst anbefallda undersökningarne endast omfattat frågans tekniska del och ingen utredning från Statens sida egt rum af de ekonomiska fördelarne eller olägenheterna, som af den ena eller andra linien kunna vara att förvänta, — en utredning så mycket mer af behofvet påkallad, som dels de uppgifter, hvilka de tvistande partierna inom provinsen sjelfva lemnat äro sins emellan stridiga, dels äfven densamma väsendtligt inverkar på omdömet om hvilken bansträckning bör framför den andra föredragas;

I betrak-